

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОМПЛЕКСНОГО МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ

доц. Старченко Л.В., студент Воропай Н.С.

Термін "моніторинг" в українській та російській практиці є новим. На початковому етапі свого застосування він використовувався у значенні «нагляд». На сучасному етапі даному терміну приписують наступні значення: спостереження, відслідковування, нагляд, управління.

У зв'язку з наданням регіонам України все більших повноважень у вирішенні багатьох економічних, соціальних та екологічних проблем з метою проведення дієвих та ефективних реформ на місцевому рівні, інформація, яку можна отримати в результаті проведення моніторингу, є необхідною умовою організації ефективного управління в умовах сталого розвитку. Органи влади повинні володіти достовірними, науково-обґрунтованими даними щодо забезпечення гідного рівня життя населення підпорядкованої території, задоволення його потреб, існування закономірностей та диспропорцій у територіальному розвитку, виражених кількісними параметрами, з метою дослідження динаміки та прогнозування основних територіальних показників.

Сутність моніторингу якості життя полягає у комплексному використанні всього арсеналу джерел даних про соціальні, економічні та екологічні процеси і явища як природно функціонуючої інформації, типової для даної території – поточної статистичної звітності, одноразових обліків, переписів, соціально-демографічних обстежень і т.п. – для реалізації цілей управління і підвищення якості життя населення. При визначенні складу критеріїв моніторингу використовуються різні підходи. Найпоширенішим є інтегральний, який передбачає здійснення двох типів оцінок: об'єктивної (на основі офіційних статистичних даних) і суб'єктивної (на основі суспільної думки з залученням узагальнюючої інформації, заснованої на результатах соціологічних опитувань населення).

Таким чином, наукове забезпечення проведення моніторингу якості життя населення поєднує дві групи критеріїв. Першу групу утворюють оцінки, засновані на статистичній інформації. Друга група складається з оцінок, заснованих на соціологічних опитуваннях. Підбір статистичних показників здійснюється, виходячи із сутності основних складових якості життя населення з урахуванням територіальних особливостей.

Під моніторингом якості життя слід розуміти систему спостереження, оцінки та прогнозу економо-соціально-екологічного стану, яка характеризує особливості розвитку певної території з урахуванням позитивних та

негативних сторін соціально-економічних трансформацій економіки, пов'язаних із її переходом з одного стану до іншого. Особливістю моніторингу якості життя є забезпечення безперервності спостереження та прогнозного оцінювання за найбільш типовим набором показників, що є найбільш повними та характерними для оцінюваної території й повторюваними у часі. Головною функцією моніторингу якості життя населення є забезпечення відповідних органів влади території повною, достовірною, систематизованою, своєчасною інформацією про основні процеси та тенденції, які спостерігаються у різних сферах економіки, про формування соціальної ситуації, стан довкілля та їх вплив на якість життя населення.

Головним принципом моніторингу має бути його спрямованість на поліпшення якості життя населення. Серед інших принципів моніторингу якості життя доцільно виділити наступні: безперервність спостереження; періодичність отримання інформації про зміни та тенденції; розвиток системи моніторингу на основі удосконалення методичного інструментарію, що використовується, та технічного оснащення; розширення кола показників спостереження (їх удосконалення при необхідності). При організації моніторингу необхідне дотримання стандартних вимог до інформації: її повноти, достовірності, своєчасності, репрезентативності. Функціонування системи моніторингу якості життя населення території повинно здійснюватися компетентними органами влади на відповідній правовій основі; взаємодії між органами управління з приводу збору, зберігання та передачі первинної інформації (органами статистики в межах своєї компетенції), обробки та систематизації інформації, розробки інтегральних показників (відділи управліннь економіки відповідних рівнів), обчислення індикатору якості життя населення певної території та проведення його моніторингу (відділи регіонального розвитку територій відповідних рівнів), правових форм захисту та зберігання інформації, гарантування інформаційної безпеки шляхом формування територіальних інформаційних фондів моніторингу якості життя населення.

Фінансування розробки моніторингу якості життя населення території в умовах сталого розвитку повинно забезпечуватися органами місцевого самоврядування в межах бюджетних коштів. Враховуючи те, що в Україні бюджет майже всіх рівнів характеризуються дефіцитністю, слід широко використовувати можливості залучення й інших джерел фінансування. Одним з варіантів є надання платних інформаційних довідок при залученні суб'єктів господарювання до інвестиційної діяльності.